

Minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen (Van Maarseveen) aan hoge commissaris te Djakarta (Hirschfeld), 21 feb. 1950

Teruggekeerd op mijn post na mijn Indonesische reis, waaraan ik aangename herinneringen bewaar, moge ik U nogmaals danken voor de genoten gastvrijheid en het prettige persoonlijke contact tussen ons beiden.

Met instemming nam ik kennis van Uw 136 en 173 en van Uw daaruit blijkende reacties ten opzichte van de onrustbarende onveiligheid en gezagloosheid in sommige delen van Indonesië. Inderdaad zijn ook Stikker en ik van mening, dat bij voortduring de RIS-autoriteiten in draf moeten worden gehouden om de uiterste krachten in te spannen om het gezag in handen te krijgen. Enerzijds begrijpen wij, dat de Regering zich niet kan permitteren om acties te ondernemen, welke voor haar in een gewapend conflict met wetloze elementen tot een ehech zouden leiden. Zij zal er daarom meer toe overhellen om maatregelen toe te zeggen en in te stemmen met de afkeuring van wat gebeurt, dan om krachtig in te grijpen. Anderzijds rijst daarom de vraag of wij niet moeten trachten haar voortdurend aan te sporen tot maximum prestaties en haar daarbij voor zoveel mogelijk moed moeten inspreken om het gezag reëel in handen te nemen. Slechts door krachtig optreden immers kan dit verwezenlijkt worden, niet door eenvoudige verzoeken aan bandelozen en hun leiders om van onwettige acties af te zien.

Met U begrijpen wij, dat er geen enkel belang mee is gediend om het gezag van de Regering te verzwakken door haar openlijk te kenschetsen als onmachtig om de orde te handhaven. Dit zou slechts verantwoord zijn als uiterste middel om te komen tot een reële krachtsinspanning harerzijds. Wel dient alle redelijk verantwoorde hulp onzerzijds daartoe toegezegd en gegeven te worden.

Wij vragen ons nog af of het aanbeveling zou verdienen ook Cochran te blijven vragen zijn invloed aan te wenden teneinde de Regering te overtuigen van de noodzaak om werkelijk zonder aarzeling en met topprestatie te doen optreden tegen de wanorde, omdat anders het gehele economische apparaat, waarvan de export volledig afhankelijk is, in groot gevaar komt en voorts teneinde niet eens en voor al de aantrekkelijkheid te ontnemen aan buitenlandse investeringen.

Wij menen bovenstaande gedachten te Uwer kennis te moeten brengen, hoewel wij overtuigd zijn, dat zij parallel lopen met Uw eigen opvattingen.

Gisteren ontving ik Rum. In Nederlandse journalistieke kringen is men met hem even ingenomen als wij. Hij vertelde mij, dat hij aandacht had geschonken aan de import van Nederlandse boeken. Daarvoor waren geen middelen meer beschikbaar, weshalve hij zijn Minister van Onderwijs verzocht had bij diens collega van Financiën de nodige stappen te doen. Ik besprak met hem de desintegratie der deelstaten en de weinig democratische methoden, die daarbij gebruikt worden. Hij verklaarde, dat de deelstaten innerlijk zwak zijn, met uitzondering van Oost-Indonesië, alwaar dan ook van een volksbeweging tot opheffing geen sprake was. In gelijke, maar zwakkere vorm, sprak hij over Borneo. Hij vertelde mij, dat een federale wet in voorbereiding was met betrekking tot de deelstaten, en dat het volk zich over de vorming van deelstaten vrij zou kunnen uitspreken. Van centralisatie was ook hij een tegenstander, al meende hij, dat de vorming van deelstaten niet de enige weg tot decentralisatie was. Bedoelde federale wet is naar Aneta meldt thans bij het parlement ingediend. Gaarne ontvang ik een exemplaar van het wetsvoortel. Wilt gij het ook laten bestuderen, speciaal met het oog op de RTC-afspraken met betrekking to het zelfbeschikkingsrecht?

Wat de kwestie Minuor of Buitenlandse Zaken betreft, zeide Rum, dat de departementale indeling een interne Nederlandse aangelegenheid is, maar dat in ieder geval van Indonesische zijde geen enkel bezwaar bestond tegen een Ministerie voor Uniezaken, als dit niet tevens belast was met de zaken van Suriname, de Antillen en Nieuw-Guinea. Ook in Indonesië zal waarschijnlijk

een minister speciaal met Uniezaken belast worden. Ik zal Rum dezer dagen een tegenbezoek brengen.